UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Nona, an matrimoniu[m] p[er] falsos testes separatu[m], si postea apparuerit ecclesia[m] fuisse decepta[m] sit reintegra[n]dum? Sic.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

a ¶ Ad quartum. Si intelligas hoc de ſcdo gn̄e affinitatis, tunc nulla eſt ibi diſpēſatio: nec illud qđ ſequitur, hoc nos. ſpectat ad illud genus affinitatis, ſʒ ad primū.
b ¶ Prelibauimus. i. olim conceſſimus quibuſdam.

Hec ſalubriter. ¶ Caſus. Precipit hic ne quis ſuam ducat cōſanguineā q̄diu conſanguinitas vſqʒ ad ſeptimum gradum cognoſcit: et qui in quarto gradu vel quinto iuncti ſunt, ſeparent: q: in veteri lege ꝓhibetur q̄s ad ꝓximaʒ ſui ſanguinis accedere.
c ¶ Affinitatis. Conſanguinitatis ſigna vel veſtigia.
d ¶ Mr̄imonio. id eſt vſqʒ ad ſeptimum gradum.

Inceſtuoſi. ¶ Caſꝰ. Qui iceſtas nuptias cō trahunt: q̄diu in crimine ſunt, excōmunicati debēt eſſe: et ſi alter moriatur in illa coniunctione, ſupſtes nō dʒ contrahere.
e ¶ Inceſtuoſi. Primam partē huius capit. intellige de excluſiōe ſacramentorū: ſecūdam aūt de anathemate. ⁊ tūc dicit: Non ſumant cibum ſpiritualem. De hoc dictū eſt. ſ. e. q. iij. de inceſtis. xij. q̄ōe ij. indigne.
f ¶ Manēt. poſt admonitionem.
g ¶ Aut catechumenos. xj. q. iij. ad mēſam. ꝯtra. Sol. expoſitio illa q̄ ſeq̄tur, id eſt cum chriſtianis ⁊c. non refertur ad totum id qđ premiſſum eſt, ſed ad aliam partem, inter chriſtianos non habētur. Uel non de oībus gentibus hoc intelligendum eſt, ſed de gentibus catechumenis.
h ¶ Sed ſoli. Chriſtiani.
i ¶ Maneat. Quid iuris in hoc caſu, notaui. xxxiij. q. ij. ſ. de penitentibus.

Unde queritur. ¶ Hec queſtio diuiditur in duas partes: in quarum prima probat ꝙ ſententia retractari non poteſt: et hoc ꝓbat per duos canones. Secunda ibi: Quod autem. Jo. de fan.
k ¶ Unde queritur. Hic queritur ſi ſententia q̄ lata eſt pro matrimonio vel contra illud, poſtea poſſit retractari. Et dicendum ꝙ ſic: q: talis ſententia nullo curſu tp̄is tranſit in rem iudicatā: vt ex̄ de ſenten. ⁊ re iudi. conſanguinei. et ca. lator. Quidam volebant diſtinguere ⁊ dicere ꝙ ſi ſecūda matrimonia ſunt contracta, non poteſt retractari ſententia. ſed ſi non ſunt cōtracta, poſſit retractari: per illud qđ eſt extra de teſti. ſicut. xxxiij. q. j. ſi per ſortiarias. ſʒ id qđ in illa decre. ſicut dicitur: referendum eſt ad facilitatem, id eſt nō ita de facili retractatur ſn̄ia quando ſecunda matrimonia ꝯcta ſunt. Et illud quod dico in matrimonio, dico in omnibꝰ vbi periculum anime vertitur, vt in baptiſmo, et ordine. Illud tamē poſſet dubitari vtrū ſententia matrimonij ipſo iure retractetur, an per in integrū reſtitutionē? Et videtur ꝙ per in integrum reſtitutionem: † vt extra de in integ. reſti. ex literis. E contra videt̄ ꝙ ipſo iure, quia ibi ſentētia non tranſit in rem iudicatam vt dixi. Sed licʒ magiſter ſpecialiter ꝓpoſuerit queſtionem de matrimonio, tamē generaliter proſequitur an quelibet ſententia poſſit retractari. Notādūʒ ergo ꝙ varijs modis retractat̄ ſententia. Quandoqʒ retractatur ſi eſt lata per ſubreptionem: vt. ĩ. eo. veniam. ⁊ extra de offic. vica. ⁊ extra de ſenten. et re iudi. cū olim. Item ſi eſt lata per falſos teſtes vel per falſa inſtrumenta. vt extra de proba. licet. et. C. de fal. querelā. Item ſi eſt lata per falſas allegationes. ff. de iudi. ſi pretor. Item ſi interuenit falſus ꝓcurator: vt extra de procu. in noſtra. ff. de iudi. licet. Item ſi eſt lata a iudice nō ſuo: vt extra de iudi. at ſi clerici. ⁊. C. ſi a nō

liter proſperimus ab eoꝝ conſanguineis vſqʒ ad quartum[a] graduʒ genealogie abſtineri. hoc nos ſm̄ indulgētiam ſancte matris eccleſie mitius prelibauimus[b]. Ceterū iuxta ſecularū legū cenſuram dignis coerctionibꝰ grauibuſqʒ diſcipline inuētionibꝰ hec oīa mala ⁊ illicita modis oībus refutanda ſunt: vt in futuro deinceps tp̄e cuncta quieſcant.

Item Felici Meſſane ciuitatis epiſcopo.

¶ In quarto gradu qui cōiūcti inuenti fuerint, ſeparētur.

Hec ſalubriter precauēda ſancimꝰ, ne q̄s fidelium propinquā ſanguinis ſui vſqʒquo affinitatis[c] lineamenta gn̄is ſucceſſione cognoſcūtur, mr̄imonio[d] ſibi deſideret copulare: ſed ſicut a maioribꝰ nr̄is definitum eſt, ita modis oībus obſeruet̄: qm̄ vſqʒ ad ſeptenarium numeꝝ parentele nulli vnq̄ʒ copulā cōtrahere licētiam damus, his videlʒ qui ex patre ⁊ matre conſanguinitatis deſcendūt parētela. qui etiā ⁊ q̄ in quarto vel in quinto gradu cōiuncti inuenti fuerint, ſeparētur: qm̄ ſcriptū eſt: Oīs homo ad proximam ſanguinis ſui nō accedat vt reuelet turpitudinē eiꝰ. et iterum. Anima q̄ fecerit quippiam ex iſtis, peribit de medio populi ſui. Sane quibus cōiūctio interdicit̄ illicita, habebūt ineūdi cōiugij melioris libertatem niſi in eodem crimine vſqʒ ad mortem alterius eorum cōtumaciter perſeuerauerint.

Unde in Aurelianēſi ꝯcilio.

¶ Nō ducāt vxores qui vſqʒ ad mortem alterius in inceſtu perſeuerauerint.

Inceſtuoſi[e] dum in ipſo deteſtādo atqʒ nephando ſcelere manēt[f] non inter fideles chriſtianos, ſʒ inter gentiles aut catechumenos[g] habeantur. i. cū chriſtianis nō ſumāt cibum nec potū, ſed ſoli[h] faciāt hoc: nō oſculent̄ nec ſalutent̄ ab eis. ⁊ ſi ſuis ſacerdotibꝰ inobediātes extiterint, et a tā nephario ſcelere ſegregari, atqʒ ad publicā pn̄iam redire noluerint, inter eos habeātur qui ſpiritu immundo periclitant̄, vel etiam inter eos de quibꝰ p ſe ꝟitas ait: Si te non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus et publicanus. Et ſi alter eoꝝ morte preuentus fuerit, alter q̄diu viuit grauiter peniteat et ſine ſpe coniugij maneat[i].

Hac authoritate qui in quarto vel in quinto gradu conſanguinitatis coniuncti inuenti fuerint, ab eccleſia ſeparari iubentur.

¶ Queſtio. ix.

Unde queritur[k] ſi eccleſia fraude teſtiū, aut ignorantia eoꝝ decepta aliquos ſeparauerit qui poſt ſeparationem alia coniugia contraxerint,

Leui. xviij.

Sententia pro mr̄imonio vel ꝯ ipſaʒ retractari poteſt.

† hanc ſn̄iaʒ q̄dā ꝓverioꝝ tenēt: maxime ſi ꝯtractū ſit mr̄imoniū. ſicut ei auctē iudicis ſolutū ē ita ⁊ reformari debet ſm̄ Archi. ar. ca. oīs res. de reg. iu.

Sententia multiplicit̄ retractatur.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

compe. iudic. per totum. Item per in integrum reſtitutionem: † vt extra de in integ. reſti. requiſiuit. Item per appellationem et ſupplicationem: vt. C. de preci. impera. offe. auf. que ſupplicatio. Item retractatur ſi eſt lata ab excommunicato: vt extra de ſenten. ꝛ re iudi. ad probandum. Item retractatur ꝑ implorationē triſtis auxilij: vt ſi cōtra ſeruū fuerit lata ſententia, ille appellare non poteſt: ſed permittitur ei implorare triſte auxilium: vt. ff. de appel. ſerui. Item ſi fuerit lata contra ius ſcriptuz: vt. ij. q. vj. §. eſt aūt quādo. Item propter corruptionem iudicis: vt. ij. q. vj. §. venales. Sunt autem tres modi retractādi ſententias. Quandoqꝫ retractatur ſententia. i. nulla oſtendit eſſe ſcilꝫ cum eſt lata a iudice nō ſuo. ij. q. j. in primis. vel cuz per falſum procuratorem lata eſt. Quandoqꝫ retractatur iudicis officio, quandoqꝫ iure actionis. Si retractatur iudicis officio, ſcilꝫ per beneficium reſtitutionis in integrum: tunc tantū vſqꝫ ad quadriennium poteſt agi. C. de tempo. in integ. reſti. l. vlti. Si autem iure actionis, ſcilicet actiōis in factum: tunc vſqꝫ ad. xxx. ānos audietur. C. de ꝑſcri. xxx. an. ſicut.

extra de cen. olim. circa medium. C. de iur. et facti ignoran. error. teſtibus incontinenti licet corrigere: vt extra de teſtibus cogend. preterea: † Item dominus poteſt incontinenti errorem procuratoris corrigere: vt extra de officio iudic. deleg. cum olim. in fine. niſi errauerit in petēdis iudicibus ſuſpectis: vt extra de cau. poſſ. ꝛ proprieta. cum olim. de hoc. xxxij. queſtione. j. ſuper. ꝛ ca. pi. apud miſericordem. Item iudex poteſt errorē ſuuz corrigere in interlocutoria ſententia: vt. ff. de re iudicata. quod iuſſit. ſed definitiuā ſententiam nullus poteſt corrigere, ſiue ſit ordinarius, ‡ ſiue delegatus, ſiue in ciuilibus, ſiue in criminalib⁹ cauſis: vt extra de officio deleg. in literis. C. quomodo et quādo iudex. ſi vt ꝓponis. ff. de peñ. diui fratres. niſi ſit lata contra ordinem iuris. tunc pōt retractari ab ordinario tantum: vt. C. de accuſat. l. iij. et. iiij. et etiam a delegato: vt extra de accu. qualiter et quādo. Sed licet corrigere non poſſit ſententiam, tamen poteſt eam moderari: vt. ff. de officio preſid. illicitas. §. vltimo. Similiter ſi deceptus tulit ſentētiam, poteſt denegare executionem iudicati: vt. ff. de iudic. ſi pretor. in fine. Itē verba ſententie poteſt mutare: dum tamen ſenſus idem remaneat: vt. ff. de re iudi. actorum. Item ſupplere poteſt eadem die de fructibus. ‡ ff. de re iudic. Paulus. Item interpretari poteſt ſentētiam ſi eſt preſes vel procurator Ceſaris: vt. ff. de appella. ab executore.

et ſi poſtea deprehenſa fuerit calliditas vel falſa opinio teſtiū, an priora ꝯiugia ſint redintegranda? qđ fieri nō poſſe argumentis ꝛ auctē ꝓbatur. Snia nāqꝫ niſi ꝑ appellationē ītra terminū lege cōſtitutū releuata fuerit, irreuocabile robur obtinebit. Hinc etiam beatus Augu. ſcribit dicens.

Que rationabiliter deciſa ſunt, mutari non expedit.

Omnib⁹ modis eccl'iaſtice diſcipline vel moderationi cōueniēs eſt vt que rationabiliter[a] ordinata fuerint vel deciſa, nulla in poſterꝫ debeant refragatione turbari.

Itē Stephanus papa quintus Paulo ep̄o Placenti.

Que vtiliter deciſa ſunt, a ſucceſſoribus roborantur.

Loci noſtri cōſideratio nos admonet rationis authoritate que a predeceſſorib⁹ nr̄is vtiliter deciſa fuerint roborare: ꝛ q̄ a temerarijs preſumpta fuerint, in ꝓ̄ptu nihilominus vlciſci. Reum quippe ante conſpectū diuini iudicis ſe nouerit eſſe, qui nititur vtiliter finita reſcindere: ac roborata quolibet auſu violare. Eccl'iaſtici quippe vigoris ordo cōfundit, ſi aut temere illicita preſumantur: aut nō conceſſa impune tentent. Proinde ſi negligenter ea que male vſurpātur, omittimus[b], exceſſus viā ꝓculdubio alijs aperimus. Quia ergo ſnīa hec rōnabiliter data eſt, nec ꝑ appellationem intra ceptū terminū releuata, apparet ꝙ nequaq̄ꝫ priora coniugia ſunt redintegranda. His ita reſpōdetur. Aliud eſt ſnīam reſcindere, et rōnabilit' deciſa turbare: atqꝫ aliud que per ſubreptionē obueniunt, deprehenſa corrigere. ſuū nāqꝫ errorē[c] cuiqꝫ corrigere licet: atqꝫ ideo q̄ a quolibet illicite cōmittūtur, ſiue a predeceſſorib⁹ admiſſa inueniunt, in meli⁹ reuocari oportet. Porro illicite vxor a viro ſuo ſeparata eſt, et illo viuēte alij copulata: cum dn̄s ſolius fornicationis cauſa a viro ſuo vxorem ſeparari iubeat. Sicut ergo ſi aliqua cuius vir putaretur defunctus, alicui copularet: et qualibet occaſione interueniēte, ab eius cōſortio diſcederet: quāuis iudicio eccleſie cogat redire ad euz quē reliquerat: tn̄ ſi poſt trienniū[d] virū qui mortuus putabat redire cōtigerit, priora cōiugia redintegrabunt: ſic cū deprehendūt nō fuiſſe cōſanguinei qui cā conſanguinitatis abinuicē ſeparati ſunt, prioris conſortij federa ſunt reparanda[e].

a Omnib⁹ modis. Rationabiliter. Etiaꝫ imperiali reſcripto. ‡ C. de tranſact. cauſas. immo a limine iudiciorum expellentur qui volunt retractare ſententias a quibus nō eſt appellatum: vt. C. ſenten. reſcin. non poſ. l. vlti. C. vt lite penden. l. fina. niſi propter publicam vtilitatem: vt. ff. de decre. ab or. fa. quod ſemel. vel niſi reſtituendo. ff. de mino. in cauſe. §. vlti.

Loci noſtri. Caſus. Papa bene definita debet confirmare: et delicta corrigere. Peccat enim qui bene ſtatuta violat: et qui delicta non punit, peccandi viam aperit.

b Omittimus. Sic. xxiij. q. iiij. eſt iniuſta. in fine.

c Errorem. Nota ꝙ partibus ꝛ aduocatis licet corrigere errorem ſuum quandocunqꝫ ante ſententiam: vt

d Poſt triennium. Maxime. Argu. xxxiij. queſtio. v. quod deo.

e Reparanda. Nota rem iudicatam non preiudicare veritati in cauſa ſpirituali. Sed videtur contra extra de teſti. ſicut. quia ibi dicit ꝙ non videtur supereſſe aliquod remediū niſi ꝙ teſti imponatur penitētia de periurio. ſed ibi ſupple ſcꝫ de facili. Uel ibi reſpicit factum: non ius. Simile not. extra de arbi. peruenit.

† Hanc ſniaz q̄dam tenēt pro verioꝛ maxie ſi ꝯctuz ſit ſcdꝫ m'rimoniuz. ſicut em̄ authoritate iudicis ſolutuz ē: ita ꝛ authoritate eiuſdē oꝫ reformari. arg. ex̄ ō re. iur. oīs res. et ff. ō re. iur. nihil. Ar. Sētentia triplici modo retractatur.

‡ Sub. niſi ex certa ſcientia ꝑnceps daret reſcriptū dicendo non ob. tali ſententia. ar. C. ō teſt. an ten. hoc inter liberos. Archi.

† Abbe an 1 qz licet iudici red pere ſe ibē volē corrigere dicū ſuo no. bar. i. l. ſi poſtulauerit. §. ff. ō adul. ꝛ i. l. repe. ff. de q̄ſti.

‡ De hoc cū no. ex ō re iudi. cū Bertho' in gl. ſualiter.

Sententia pōt moderari.

‡ Ab idez de expēſis. Archi.

Res iudicata veritati nō p̄iudicat.

¶ Quod autem. ¶ Hec eſt ſecunda pars queſtionis in qua probat qͫ ſententia retractatur, et hoc probat per quinq; capi. Jo. de fan.

Quod quis. ¶ Caſus. Qui non vult puniri, corrigat ſua et predeceſſoris ſui delicta: ⁊ qui non correxerit, punietur: vt via peccandi claudatur.

a ¶ Quod quis. Hoc cap. loquitur de illicita alienatione rerum, eccleſie: vt ex̄ de re. per mu. ca. ij. Sec⁹ enim ſi deliquit ſententiando † definitiue. C. ſententiā reſcind. non poſ. l. j. ff. de re iudica. l. iudex. Argu. contra factum proprium aliquem poſſe venire. Arg. xij. q. ō. j. certe ego ſuz. et ex̄ de elec. noſti.

b ¶ Illicite. Sic lv. diſtinc. penitentes. Argu. contra. ex̄ de cle. coniug. diuerſis. ⁊ ex̄ de filijs preſbyte. veniens. ⁊ argu. ff. de rebus eorum qui ſub tuto. vel cu. l. q̄uis. ⁊ extra de cōceſ. preben. cum ſuper.

c ¶ Illicit⁹. Not. argu. ad queſtionem dominicalem iuraui qͫ nunq̄ accederem ad fornicariā meā, poſt volo cum ea contrahere: nunquid poſſum? Argu. hic qͫ ſic: ⁊ xxxj. q. j. relatum. ⁊ ca. illud. Et arg. cōtra extra de cā poſſeſ. c. iij. et. ff. de excep. rei iudic. l. et an eadem. §. actiones.

Apoſtolice. ¶ Caſ⁹. Queritur vtrū pape ꝯſtituta ſint mutāda? ⁊ reſpōdet qͫ nō, niſi mutationis cauſa vel cōditio ſit inſerta.

d ¶ Decoquit. Hic patet ratio quare in reſcriptis apoſtolicis nihil debet vitij reperiri, nec aliquid reprehenſibile: vt ex̄ de reſcrip. cum adeo. vnde vitioſa dicent reſcripta ſi ſit in eis falſum latinū: vt ex̄ de reſcrip. ad audientiam. ſed in teſtamentis ⁊ priuilegijs ſecus eſt. C. de teſt. errore. ⁊. ff. de manu. teſt. qui habebat. Non enim eſt veriſimile qͫ cum ille litere in tot manib⁹ decoquātur qͫ ibi ſit aliquid reprehenſibile.

e ¶ Retractari poſſit. Uidet ergo qͫ ſi ſentētia p̄ncipis poſſit retractari ſi eſſet iniuſte lata. Et ſic eſt ꝫ. C. de appel. ne cauſas. vbi. ḋ: qͫ ſi ſētētia p̄ncipis ſine cauſe cognitione fuerit lata, nō pōt retractari ab alio: nam etiā error p̄ncipis facit ius inter partes: vt. ff. de ſup. leg. l. iij. in fi. ſed hic loquit de ea retractatione q̄ fit p in integrū reſtitutionē. ex̄ de in integ. reſti. tum ex literis.

f ¶ Conditionis. ſi conceſſum erat ad tēpus. ꝫ. e. q. iij. quod ſcripſi. Uel illius, ſi preces ꝯtrate nitant. ſententia autē nō eſt ſub conditione ferenda. ij. q. vj. biduuz. vnde hoc nō intelligit de ea, tenet tñ ſi feratur. ex̄ de ſen. excō. a nobis.

Quod autem que illicite admittuntur, vel admiſſa inueniuntur, corrigenda ſunt: vel qͫ ſentētia etiam Romane ſedis in melius commutari valeat, authoritate Hilarij pape et Nicolai monſtratur.

Ait nāq; Hilari⁹ ep̄s vrbis Rome ſynodo preſidens.

¶ Corrigēdum eſt qđ illicite admittitur, aut a predeceſſoribus admiſſum inuenitur.

Quod quis[a] cōmiſit illicite[b], aut a predeceſſoribus ſuis inuenerit admiſſum ſi ꝓpriū periculū vult vitare, dānabit. Nos enim in nullo volumus ſeueritatē vltionis exercere: ſz q̄ in cauſis dei vel ꝯtumacia vel aliquo exceſſu deliquerit, aut ipſe que perperā facit, abolere noluerit: in ſe q̄cquid in alio nō reſecauerit, inueniet: qđ vt deinceps poſſit tenacius cuſtodiri, ſi placet, omnes ſentētias ſubſcriptioneſq; ꝓprias cōmodate, vt ſynodali iudicio aditus claudat illicitus[c].

Item Gregorius.

¶ Secundū ſue cōſuetudinis tenorem apoſtolica valet mutari ſententia.

Apoſtolice ſedis ſententia tāta ſemp cōſilij moderatione cōcipit: tanta patiētia et maturitate decoquitur[d], tātaq; deliberationis grauitate ꝓfert: vt nec imutari neceſſariū ducat, niſi forte ſic ꝓlata ſit vt retractari[e] poſſit vel immutari, ſi ſm̄ tenorem premiſſe conditionis[f] exiſtat.

Item Innocentius papa.

¶ A predeceſſoribus damnatos aliorum ſupplicationibus in priſtinum ſtatum apoſtolica reformat eccleſia.

Veniam nunc ad maximū[g] Fotinum quaſi ad quoddā thema: et (quod mihi anxiū eſt ac difficillimū) maiorum meoꝝ reuoluā ſentētias. Fuerat quoq; de illo quoquo pacto (vt ipſi etiam cōmeminiſtis) aliqđ vtiq; graui⁹ cōſtitutum: verū quoniā id qđ p rumorē[h] falſum (vt aſſeritis) ſubreptū huic ſedi, ⁊ elicitum per inſidias demonſtratur: q: res ad ſalutem redijt veniā tantū vobis hinc admittētibus poſt condēnationē more apoſtolico ſubrogam⁹: ⁊ tantiſq; veſtris aſſertionibus vobiſq; tam bonis, tam charis non dare conſenſum, omnibus duris rebus durius arbitramur: pro veſtra ergo approbatiōe fratres chariſſimi et ſententia ac poſtulatione epiſcopum Fotinum habetote. Licitum eſt enim ita cōſtituere vt deprecamini[i], ⁊ noſtram in melius cōuerſam ſententiam labore vel teſtimonio

Veniam nūc. ¶ Caſ⁹. Quidā petebant vt papa Fotinū epiſcopum ex falſa cauſa depoſitū reſtitueret, ⁊ Euſtachium diaconum deponeret: papa vero ep̄m eis reſtituit, ſz diaconū nō depoſuit.

g ¶ Maximū Fotinum. Forte binomius erat iſte Fotinus: vel aliter, veniam ad Fotinum nūc quaſi ad maximum quoddā thema, q: plures q̄ſtiones ex eo ſurgūt.

h ¶ Per rumorē. Argu. ad queſtionem illam: Quid ſi aliquis ꝓpter falſum rumorem eſt electus qui credebatur peritus, qͫ poſtea caſſatur ei⁹ electio: ⁊ ſicut ⁊ caſſatur inſtitutio: vt ff. de here. inſtitu. ſi pater. ſed legata non caſſant ratione falſi rumoris: vt. ff. de here. inſtituen. l. vlti. Item hoc ſcias qͫ ea q̄ p ſubreptionem obtinent, etiā abſente aduerſario retractantur: vt ex̄ de ſenten. ⁊ re iudi. cum olim. nec aliquid valet qđ per literas ſubreptitias actum eſt: vt ex̄ de offi. vica. tua. immo et libertas non retractatur, licz ꝓpter iniuſtā cauſam data ſit: vt inſti. quibus ex cau. ma. §. eadem. ꝟſi. ſemel. tñ nulla eſt ſi per ſubreptionem data fuerit: vt. ff. de fideicom. liber. cum ꝟo. §. ſubuentum. ⁊ iudex qui alias non poteſt reuocare ſententiā definitiuam licet iniuſtam, in hoc caſu ipſemet eam reuocat. ff. de iudi. ſi pretor.

i ¶ Ut deprecamini. Arg. qͫ nō ſit ſimonia preces ꝓ digna perſona porrigere, ⁊ pro digno depoſito reſtituēdo licite poſſunt preces offerri. Arg. j. q. j. filium. ⁊ diſt. l. clerico. ⁊ diſt. liij. ſi ſeruus.

Etiā i cauſa ſpūali. ſm̄ p.

Fornicariam iurauerā an illa ꝯtrahere poſſe.

Reſcripta apoſtolica nihil reprehēſibile ꝯtineant.

Sētētia p̄ncipis

an poſſit retractari.

Sētētia non eſt ſub conditione ferēda.

Tex. eſt i ſimi in. l. inſpiciendū. ff. ꝺ pe. et in l. arrianus. ff. de ac. et oblig.

Ar. ꝫ x. q. i. placuit. vbi de hoc.

Obtenta p ſurreptionē abſēte aduerſario retractantur.

Preces ꝓ digno ſimoniā nō inducunt.

a ℭ Compotē.i.officij poteſtatem habentem.
b ℭ Nolite.arg.qđ papa approbat ⁊c̄.vt.ſ.xxiiij.q.j. hec eſt fides.ſ.xvij.q.iiij.§.q̄ autē.⁊.xciij.diſt.ſi inimic⁹.
c ℭ Audio.argu.opti.ad iuuandos reos criminis.† ſ. diſt.xlv.licet ſimilia,C.de aduo.di.iudicum.l.reſtituende.⁊.ff.de alb.ſcri.l.vlti.

† Ar.ſ. ſ.xxiij.q.iiij.cū iniuſta.vơ de hoc.

d ℭ Si faciendū. Argu.ꝙ potius de miſericordia‡ q̄ de rigore iuris delinquentes debemus corrigere:⁊ ꝙ proniores debent eſſe prelati in abſoluendo,q̄ in condēnando:vt.ſ.diſt.xlv.licet plerūq̧.ſ.di.l.ponderet.⁊.ſ.xxiij q.iiij.duo.et.ſ.xxvj.qō.vij.alligant.ff.de act.⁊ obli.Arrianus.ex̄ de pba.ex literis.ex̄ de ſorti.ex tuarū.contra diſt.lxxxvj.non ſatis.ſ.diſt.ix.ſana.⁊ ſ.j.q.vij.diſpenſationes.Joan.

Miſericordia ē rigori preferenda.

‡ .i.ſm miam: rigore .i.ſm iuris rigorem.

vestro cōpotē [a] vobis ſuſcipite.Euſtachiū vero a me ſepiſſime comprobatum nolite[b] expectare vt diaconij gradu expolietur:ſolcitos em̄ vos pro ſalute libenter audio [c]; contra etiam ſi faciendum[d] eſt,libēter non admitto. Cui manū porrigit̄,vobiſcū porrigo:cui porrigo,mecum porrigite.

Item Nicolaus papa.

ℭ Sentētiam Romane ſedis in melius cōmutare licet.

Sentētiam Romane ſedis non negamus poſſe in meli⁹ cōmutari,cum aut ſubreptū aliq̄d fuerit,aut ipſa pro cōſideratione etatū vel tēpoꝝ [e] ſeu grauiū neceſſitatum diſpenſatione quedā ordinare decreuerit,quoniā et egregiū Paulū apoſtolū diſpenſatorie legim⁹[f] quedā feciſſe que poſtea reprobaſſe legit̄: qđ tamen obſeruādū eſt quādo illa Romana vcꝫ ecc̄lia diſertiſſima cōſideratiōe hoc fieri delegerit: nō quādo [g] ipſa que bene ſunt definita retractare voluerit.

Innocen.epiſcopis per Macedoniam conſtitutis.

ℭ Cuiuſq̧ iudiciū ap̄lice ſedis auc̄tas retractare valet.

Graue non opꝫ videri piiſſimis mentib⁹ veſtris cuiuſq̧ retractari iudicium:quia veritas[h] ſepius[i] exagitata magis ſplēdeſcit in lucē[k]:⁊ pernicies[l] reuocata in iudiciū,grauius[m] ⁊ ſine penitētia[n] cōdēnatur:nā fruct⁹ diuin⁹ eſt iuſtitiā ſepius recenſeri.

Item in lib.pontificali.

ℭ A predeceſſorib⁹ depoſiti, a ſucceſſorib⁹ reſtituant̄.

Palea.

Gregori⁹ quart⁹ Theodoſiū quē Eugeni⁹ anteceſſor eius presbyterij honore priuauerat,eccl̄ie Seguine cōſecrauit epiſcopū. Leonti⁹ dū eſſet presbyter,depoſit⁹ fuit,et poſtea i Antiochia patriarcha fuit. Miſenū epiſcopū a Felice papa dānatū Gelaſi⁹ ſucceſſor ei⁹ ⁊ cōmunioni reddidit,⁊ eccleſie reſtituit ſue.

Sicut ergo ſentētia Romane ſedis in meli⁹ cōmutari valet: ſic cuiuſlibet eccleſie ſententia cum per ſurreptionē data cognoſcit̄,rationabiliter reuocari poteſt.

ℭ Queſtio.x.

De ea autē que ad ſecūdas nuptias tranſit: vtrum in eadem affinitate conſanguineorum prioris viri remaneat: an ſoboles ex ſecūdis nuptijs ſuſcepta, conſanguineis prioris viri copulari poſſit,merito queritur.

De his ita ſcribit Greg.papa Venereo Carolitano epo.

ℭ Affinitas in ſuperſtite non deletur.

Fraternitatis veſtre ſtudioſe ſagacitati frater amande q̄s debeo refero gra

e ℭ Vel tempoꝝ.lv.diſt.priſcis.⁊.ſ.j.q.vij.neceſſaria.et ca.quod pro remedio.

f ℭ Legim⁹. Ut circūciſionem Timothei quam fecerat fieri Paul⁹ ꝓpter ſcandalum iudeorum, qui nat⁹ erat ex iudea ⁊ gētili: poſtea mutauit hec cum dixit: Dico ꝙ ſi circuncidimini. Chriſtus nihil vobis proderit.argu.de pe.diſtin.ij.circunciſio.⁊.xxviij.queſtio.j.ſic enim.

Timotheus fuit circūciſus

g ℭ Non quādo.Ex hoc dicūt quidā papā reſcindere non poſſe qđ ſemel bene definitū eſt,quin peccet: nā illđ dicit̄ poſſe qđ de iure ⁊c̄.xxij.q.ij.faciat.

Papa bene definitum reſcidere non poteſt.

Graue.¶ Caſus. A ſententia qua quidam abſolutus fuit de crimine,appellatum erat ad concilium Macedonie:epiſcopis videbatur durū ſententiam infirmare.reſcribit eis papa,⁊ dicit ꝙ non oportet eos hoc timere:immo veritatem debent plenius inquirere,⁊ nocētem ſi conuincitur condemnare.

h ℭ Quia veritas.Optima allegatio eſt cōtra iudices qui nolunt audire aduocatos.ſ.xxx.q.vlt.iudicātem.† Non em̄ poteſt ad veritatem perueniri niſi reſpiciat ad cauſam ⁊c̄.xxiij.q.viij.occidit.

Aduocatis ſe audiendi.

† Adde gl.in l.antiquitas.i.ſi.C.de vſuf.

i ℭ Sepi⁹.Quādoq̧ tn̄ ſufficit ſūmatim cognoſcere.C.vbi in rem act.l.ij.⁊.ff.ad exhi.l.iij.§.ſciendum.

k ℭ In lucē.Arg. ꝙ iudex poteſt ſepi⁹ interrogare cū dubie aliquid dixerint: vt.xxx.queſt.vlt.iudicantem.ex̄ de emp.⁊ ven.cum cauſa.⁊.ff.đ inter.ac.vbicunq̧.Nec enim aliter ad veritatē peruenitur, niſi circūſtātie omnes diligēter querantur: vt.xxiij.q.vlt.occidit.

Teſtes ſepius poſſunt interrogari.

l ℭ Pernicies.i. pniciosum factū.

Additio. Dic clarius, pernicies, id eſt pernicioſa ſententia.q.d.ſi bene iudicatum eſt, bonitas magis apparebit:ſi male,malitia in ſentētia ꝯmiſſa puniet̄.Ar.

m ℭ Grauius.i. cum grauitate.

n ℭ Penitētia.id eſt poſtea non penitebit,quia cū deliberatione faciet. xxiiij.diſt.j.

De ea. ℭ Hic tangit̄.x.q.que habet duo mēbra.ſ.vtrum ex ſecundis nuptijs ſoboles ſuſcepta poſſit cōſanguineis viri prioris matrimonio copulari: et vtrum affinitas deleatur in ſuperſtite:et in vtraq̧ reſpondetur negatiue. ſ.eo.ca.j.ſed illud corrigitur,extra de conſangui.⁊ affi.non debet.

Sagittis acutis,peritus,ſtrenuus,profuturus,nudus,velox,agilis,ſagax, ſagacitas.i.aſtutia,velocitas.pap.

Fraternitatis. ℭ Querebat iſte epiſcopus an ſit affinis vxor conſanguineis viri:et ſi eſt,vtrum affinitas illa morte viri finiatur. Uel ſi vltra protenditur, vtrum tunc ſaltem deleatur,cum illa ſecundo viro con